

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Rosya.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń. 15. listopada, Dnia 16. listopada wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany CXLIX. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie tak w pojedynczym niemieckim, jakoteż we wszystkich *dziewięciu* podwójnych wydaniach.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 443. Rozporządzenie ministra wyznań i nauk publicznych z dnia 18. paźdz. 1850, zawierające postanowienia o kontrahowaniu studiów gymnazyalnych i o studiach prywatnych dla krajów koronnych Austrii powyżej i poniżej Anizy, dla Salcburga, Tyrolu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Tryestu i Wybrzeża, dla Dalmacyi, Czech, Morawii, Szlązka, Galicyi i Bukowiny.

Dnia 16. listopada 1850 wyjdą także i będą rozesłane polsko-, halicko-ruskie-, kroacko- i serbsko-niemieckie podwójne wydania ogłoszonego dnia 9. października tymczasem tylko w niemieckim, a dnia 6. listopada 1850 w czesko- i słoweńsko-niemieckim podwójnym wydaniu CXXXI. zeszytu powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa.

Zawarte w nim numera podano w poprzedzających ogłoszeniach.

Sprawy krajowe.

Przy ogłoszeniu sankcyonowanej przez Jego ces. Mość organizacji politycznych władz administracyjnych (patrz dziennik urzędowy w Nr. 267 Gazety Lwowskiej), wydało prezydium krajowe następujący reskrypt do starostów obwodowych:

Na mocy zatwierdzonej najlaskawiej przez Najjaśniejszego Pana najwyższem postanowieniem z 29. września b. r. organizacji politycznych władz administracyjnych w królestwach Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcimskim i Zatorskim tudzież Wielkiem księstwem Krakowskim, przesłał pan minister spraw wewnętrznych dekretem z dnia 15. b. m. liczba 5352 - M. s. w. załączone tutaj rozporządzenie, w którym zawarte są postanowienia o zaprowadzeniu administracji politycznej.

Przyłączony pod 2/2 alegat zawiera nazwiska 63 między 3 obwody rządowe w Krakowie, Lwowie i Stanisławowie podzielonych starostw okręgowych z tą uwagą, że nazwiska miejsc należących do każdego starostwa okręgowego, tudzież bliższe oznaczenie znajdujących się tam okręgów sądowych później nastąpi.

Alegata 3, 4, 5 i 6 zawierają etat urzędników namiestnictwa trzech sądowych obwodów, starostw okręgowych w ogóle i każdego z nich w szczególe, przyznane urzędnikom różnych kategorii płace, nakoniec przyzwolone pauszalia kancelaryjne i podrózne, przyczem na to się zwraca uwagę, że wyrachowane tymczasem tylko w zbliżający sposób pauszalia kancelaryjne aż wtedy będą stanowczo wymierzone, gdy objętość tych potrzeb doświadczeniem ustalona będzie, następnie że również tylko w zbliżający sposób wyrachowane pauszalia podrózne wyznaczone są dla całej władzy, a nie tylko dla samego jej szefa, z których członkowie tej władzy w ten sposób uzyskują wynagrodzenie za łożone podczas urzędowej podróży wydatki bez dalszych pretensyi do pobierania normalnych dyet i pieniędzy podróжных, iż wprawdzie swojej władzy obliczą i wykażą każdą razą kosztą, a nie publicznemu skarbowi, wypłacającemu sumę należytą, jednakże sposób i wymiar partycypowania pozostawiony będzie komplanacyi członków właściwego urzędu, a gdzie ta nieprzyjdzie do skutku, decyzji przełożonej władzy.

Nakoniec alegat 7. zawiera rozporządzenie pana ministra spraw wewnętrznych dla Czech z 13. grudnia z. r. o postępowaniu z monarchycznymi urzędnikami politycznymi z powodu organizacji nowego politycznego zarządu, który według odnośnego na wstępie wysokiego ministerjalnego dekretu będzie zastosowany także do koronnego kraju Galicyi od tego dnia, w którym nowa organizacja wejdzie w życie, a który później obwieszczony będzie.

Podaje to JMéP. do wiadomości i dalszego ogłoszenia z następującymi uwagami i poleceniami:

1) Dla załatwienia czynności organizacji będzie złożona komisya pod mojem przewodnictwem, która także poruczoną mnie organizacya Bukowiny kierować będzie.

Rozpoczęcie czynności tej komisji organizacyjnej będzie później podane do wiadomości publicznej.

2) Komisya organizacyjna użyje istnjących dotychczas organów rządowych do wykonania powziętych przez nią za mojem przyzwoleniem uchwał.

3) Do obsadzenia nowych posad służby, wyjawszy prezydentów rządowych i radców namiestniczych, rozpisze komisya organizacyjna tak w namiestnictwie jakoteż w rządach, konkursa z wyznaczeniem stosownego terminu, i każe je przez publiczne władze ogłosić, i w urzędowej Lwowskiej i Wiedeńskiej Gazecie umieścić.

4) Obsadzenie wszystkich konceptistów tudzież sekretarza i archiwaryusza namiestnictwa, nakoniec sekretarzy rządowych, nastąpi na uskutecznione pod mojem przewodnictwem propozycye komisji organizacyjnej przez pana ministra spraw wewnętrznych.

Mnie samemu pozostawiono mianowanie sekretarzy okręgowych tudzież indywiduów służbowych.

5) Te systemizowane posady służby wymierzone są tylko według domniemanej potrzeby sił dla właściwych spraw politycznych, do załatwiania spraw, należących do zakresu innych ministerystw, będą tak długo użyci inni będący do dyspozycyi urzędnicy, dopokąd w inny sposób jakowe rozporządzenie obmyślane nie zostanie.

Ponieważ pan minister spraw wewnętrznych życzy sobie tak spiesznie jak tylko można przywieść tę organizacyę do skutku, przeto spodziewam się po udowodnionej dotychczas gorliwości JMéP., że się postarasz o jak najspieszniejsze wykonanie poleceń, które w tej mierze komisya organizacyjna JMéP. wyrazi.

Lecz aby nowo-wstępujące władze postawić w możności poświęcenia się natychmiast i bez przerwy sprawom swego urzędu, muszę JMéP. już teraz upraszać, abyś wszelkich sił przyłożył do tego, by potoczne, konceptowe i komisyjne sprawy jak najspieszniej były załatwione, i stan ich w jak najkrótszym czasie bez wszelkiej zaległości w bieżącym toku był utrzymany, wyjawszy tylko niezbędne restancye.

Po gorliwości urzędników spodziewam się, że wykonanie tego wezwania poczytają sobie za szczególną powinność, i upraszam JMéP. przesłać mi z końcem każdego miesiąca wykaz, przedstawiający sumarycznie liczbę komisji, pozostałych końcem miesiąca w zaległości, tudzież tych, które w ciągu miesiąca nanowo przyrosły, a które załatwione zostały, równie jak i konceptów, a w tych należy przytoczyć zaległości sumarycznie według miesięcy, z których pochodzą. Upraszam także JMéP. przesłać mi wykaz, ile elaboratów konceptowych i komisji po przynależnych urzędnikach w zaległości pozostało, abym był w stanie ocenić ich pilność i zdatność, a w skutek tego według zasług na przyszłe ich stanowisko przy mającej nastąpić organizacji u wyższej instancyi mógł wpływać.

Pozostaję z zupełnym szacunkiem i t. d.

Lwów, 5. listopada 1850.

Ogłoszenie.

Ze Lwowa. Dnia 5go grudnia 1850 o godzinie 10tej odbędzie się szesnaste publiczne losowanie listów zastawnych w sali radnej galicyjskiego stanowego Towarzystwa kredytowego w gmachu imienia Ossolińskich. Suma do losowania przeznaczona wynosi 68.900 złr. m. k.

Od dyrekcji galic. stanowego Towarzystwa kredytowego.

We Lwowie dnia 19. listopada 1850.

Obmieszczenie.

Kraków, 7. listopada. Wedle dekretu wysokiego c. k. ministerystum spraw wewnętrznych z d. 24. paźdz. r. b. Nr. 22776/2393 król. pruski ministerystum spraw wewnętrznych wydało rozporządzenie, mocą którego odtąd aż do dalszych postanowień, cudzoziemcom pochodzenia polskiego, w legalne paszporta zaopatrzonem, którzy w zamiarze udania się za granicę przez kraje król. pruskie przejeżdżać zamysłają, takowy przejazd, choćby ich paszporta przez król. pruskie poselstwo wizowane niebyły, jest dozwołonym; wspomniona bowiem wiza tym tylko podróżującym pochodzenia polskiego jest potrzebną, którzy na terytorium pruskiem dłużej niż sam przejazd onegoż wymaga, zatrzymać się pragną.

W skutek rozporządzenia tego, o którym król. pruski komisarjat policyjny w Mysłowicach poinformowany został, ustaje dla poddanych ces. austr., którzy koleją żelazną pomiędzy Mysłowicami i Oderbergiem z jednej części terytorium państwa austriackiego na inną przejechać zamierzają — potrzeba uzyskania wizy paszportowej w poselstwie król. pruskiem i tu od mieszkańców pochodzenia polskiego w ces. król. prowincyach polskich osiadłych natenczas jedynie będzie wymagana, jeżeli w Prusach przebywać zechcą.

Któreto rozporządzenie stosownie do dekretu wysokiej c. k. komisji gubernialnej z dnia 30. z. m. Nr. 4904-Praes. do publicznej podaje się wiadomości.

C. K. Starostwo Grodzkie.

(Litogr. koresp. austriacka o zawierzeniu posła rosyjskiego przy zgrupowaniu związkowym.)

Wiedeń. 14. listopada. Okoliczność ta, pisze *litogr. kor. austr.*, że gabinet ces. rosyjski zawierzył przy zgrupowaniu związkowym w Frankfurcie nadwyzajnego pełnomocnika w osobie księcia Gorczakow, jest zewszeczmiar aktem bardzo ważnym. Jak się z pewnością dowiadujemy, nastąpi wkrótce już także zawierzenie posła rzeczypospolitej francuskiej przy związku niemieckim.

Tym sposobem wejda Niemce znowu w używanie swoich praw internacyjnych, czego w ostatnich czasach, szczególnie zaś po upływie terminu zakreślonego działalności interymalnej komisji związkowej, w pożałowania godny sposób pozbawione były.

Zapadłe w roku 1815 postanowienia pod względem państw niemieckich stanowią oraz znaczną część owych traktatów głównych, którymi zagwarantowana jest równowaga i powszechny porządek Europy. Rzecz naturalna zatem, że nadwężenie tej części musiało także i na całość wywrzeć szkodliwy wpływ swój, i że przeto wszystkie te mocarstwa, które wiernie i szczerze pragną utrzymania spokoju i powtórzeniu się owych wstrząśnień okropnych, którymi upłynione dopiero lata nas nawiedziły, zapobiedzby chciały, muszą koniecznie zwracać usiłowania swoje ku temu, aby powagę i znaczenie tych traktatów utrzymać w sile pierwotnej.

Ze względu na to więc witamy ten ważny krok Rosyi jako nową rekojmie pokoju. Od uznania tej najważniejszej, legalnej i wobec tak burzliwych czasów jedynej władzy Niemiec, niemogła ona i nie powinna była się uchylić. I właśnie też dla tego, że niechce, aby Europa, z powodu niepewności przyszłego losu Niemiec, rozpoczęła krwawą, nieszczęsną walkę, z której przecież w ostatecznym względzie tylko zasada rewolucyi korzystacby mogła, zrobiła Rosya jak się zdaje ten krok stanowczy, którym długi szereg jej wpływów czynnych na przyszłą organizację i rozwój rzeszy niemieckiej niejako zamknięty został.

Oczyszczone Niemce są dosyć silne i imponujące, aby za pomocą własnych środków i własnej potęgi ukonstytuować się mogły. Jeżeli jest jakie mocarstwo w Europie, które zawistnem okiem spoziera na Niemce idące koleją spokoju przy najściślejszej solidarności wszystkich interesów swoich, i które przeto nie rozwiązania lecz zawiązania sprawy niemieckiej, nie spokoju lecz wojny i idącego za tą w ślad obalenia sobie życzy: tedy mocarstwem tem niejest Rosya pewnie. Pragniemy szczerze i mamy nadzieję nawet, że pocieszająca w tej mierze wiadomość z Francyi wkrótce się potwierdzi. Niepojmujemy tego weale, jakie powody mogłyby skłonić Francję do tego, aby się przyczyniła do wywołania anarchy i wszelkich okropieństw, jakieby wojna europejska za sobą pociągnąć musiała. Raczej zdaje nam się, że byłoby to rzeczą weale niebezpieczną, odważyć się w podobnej chwili na hazardowną grę polityki dwuznacznej. Meżowie, którzy przez energiczne wystąpienie swe przeciw partyi rewolucyjnej podczas wiosny tegorocznej tak znakomite zjednali sobie zasługi, i którym za to zagrożone społeczeństwo szczerze dziękować powinno, muszą przewidywać to koniecznie, że rozniecona na terytorium niemieckim wojna przybrałaby wnet rozmiary europejskie, i że szerzące się dokoła płomienie jej pochłonięłyby niebawem także wszelkie z trudami wielkimi zebrane owoce ich usiłowań.

Widocznie więc niejest i Francya dziś tem mocarstwem któreby niespokojności w Niemczech przedłużyć i w krwawy sposób powiększyć pragnęło.

A zatem zależy to obecnie od samych Niemiec tylko uporządkować teraźniejszość i przyszłość swoją w jak najpożądszy sposób. Niechaj Prusy przywłaszczają sobie w zupełności owe uczucia umiarkowania i sprawiedliwości, którymi w ostatnich czasach niybyto kierować się zdawały, niechaj wreszcie przyłożą nawet silną rękę swoją do rozstrzygnięcia tego zadania wielkiego, z którego Austrya robiła dziś kwestyę żywotną dla siebie — przeciw mimo to będą musiały rozpięknąć się owe chmury czarne, które dziś tak gęsto snują się po widokregu niemieckim. Do tego tylko niechaj Bóg użyje błogostawieństwa swego, aby dzieło zjednoczenia tego szczęśliwie się powiodło; — a natenczas możemy być pewni tego, że oba mocarstwa te wyjdą niejako odmłodzone i z podwojoną siłą z położenia tak krytycznego.

(Zwłoki arcy-księcia Ferdynanda. — Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń. Dnia 13. b. m. wieczór o godzinie 10 przywieziono tu z Ebenzweier zwłoki J. królewicz. M. arcy-księcia Ferdynanda Karola Józefa Oesterreich-Este, w asystencyi arcy-książęcego adjutanta, pułkownika hr. Klebelsberg. Dla przyjęcia ich zgromadzili się byli już wczesnie przy rogatce *Mariahilf* wielki ochmistrz zmarłego arcy-księcia, wyznaczone do asystowania gwardye przyboczne, i potrzebna świta nadworna. Za zbliżeniem się zwłok arcy-księcia odbyło duchowieństwo nadworne zwykłą konsekrację, poczem udano się w pochód do cesarskiego burgu. Na dziedzińcu szwajcarskim przyjął trumnę c. k. nadworny pleban, i konsekrował. Dziś wystawiono zwłoki w trumnie zamkniętej w kościele parafialnym burgu, od 8 godziny zrana do 1/4 popołudniu na widok publiczny. O godzinie 2 popołudniu złożona ma być puszka z sercem w kaplicy loretańskiej u Augustynów, a potem kocioł z wnętrznościami w grobowcu nadwornym u św. Szczepana. O godzinie 4 popołudniu odbędzie się solenny obchód pogrzebowy i umieszczenie zwłok w ce-

sarskim grobie u księży kapucynów. Na mocy najwyższego rozporządzenia przywdziana ma być żałoba nadworna od dziś na dni 12 z jednorazową odmianą, a to przez sześć pierwszych dni (od 14 do końca 19. listopada) gruba, a przez drugich 6 dni (od 20 do 25) zwyczajna żałoba.

We wtorek, 19. listopada o 11tej zrana odbędzie się żałobne nabożeństwo w nadwornym kościele parafialnym. (R. Z.)

— Ministeryum sprawiedliwości rozporządziło, iż tak prokuratorowie państwa jako niemniej obrońcy i zastępcy stron mają powstawać z swych krzesel, ile razy przemawiają przed sądem. Również stojący mają odpowiadać sądowi tak obwiniony, jako też świadkowie i arbitrowie, jak długo trwa ich przesłuchanie lub wniesienie, poczem znowu zasiadają na swoich miejscach.

— Dla ułatwienia procedury sądowej przyzwoliło ministeryum sprawiedliwości, iżby we wszystkich wypadkach, gdzie idzie tylko o pojedyncze wręczenie austriackim lub naturalizowanym w Austrii obywatelom zagranicą przebywającym, albo gdzie zachodzi potrzeba udzielenia pewnych wiadomości, lub tyczy się spraw prywatnych — obierały sobie zwierzchności sądowe pośrednictwo uwiadomionych już w tej mierze poselstw i konsulatów.

— Na wniesione niektóre zapytania względem dokonania abolicji gruntów w dobrach skarbowych rozstrzygnęło ministeryum finansów, iż przy znoszeniu ciężarów gruntowych mianowicie co do laudemów lub zmiany należytości w dobrach skarbowych, zachowane ma być takie same postępowanie jak i w dobrach prywatnych, obliczona jednakże renta abolicyjna lub kapitał wykupny uiszczone być mają w drodze potrącenia kasowego, nie zaś gotówką.

— Mówią, iż słuchaczów teologii przyzwolono wykreślić z list konskrypcyjnych. Pomiędzy obowiązany do losowania znajduje się zresztą znaczna liczba uczniów szkolnych. (R. Z.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń. 15. listopada. Jego c. król. Mość raczył najwyz. własnoręcznym na podstawie najw. postanowienia z dnia 20. lutego 1847 wystosowanym dyplomem potwierdzić najtłaskawiej właścicielowi dóbr *Aleksandrowi Jaźwińskiemu* szlachectwo galicyjskie. (W.G.)

— Wychodzący w Pradze dziennik *Union* zakazała c. k. komenda wojskowa w Czechach na czas trwania stanu oblężenia. (Aus.)

— Według poczynionych we wszystkich krajach koronnych przygotowań, spodziewa się wysoki rząd z pewnością, że sądy przysięgłych rozpoczną jeszcze w tym roku bez wyjątku czynność swoją.

— Słychać, że ministrowie *Schwarzenberg*, *Bernstorff* i v. *de Pfordten* mają się zjechać w Dreźnie dla wolnych konferencyi. Zgodnie z tem donosi także dziennik *Deutsche Reform*, że Austrya gotowa jest do przyjęcia zaproponowanych przez Prusy wolnych konferencyi.

Anglia.

(Rząd angielski ma zamiar zawarcia traktatu z republiką Domingo.)

Londyn. 9. listopada. *London-Gazette* donosi: J. M. królowa angielska i prezydent republiki Domingo podzielają życzenia względem zawarcia traktatu pokoju i przyjaźni i uregulowania stosunków handlowych. W tej mierze mianowali swymi pełnomocnikami: królowa Sir Roberta Hermana Schomburgk, (kawalera, dr. filoz., kawalera pruskiego orderu czerwonego orła, saskiego orderu zasługi, legii honorowej republiki francuskiej, i angielskiego konszula przy dominikańskiej republice); prezydent zaś pana Jose Maria Medrano, ministra sekretarza stanu departamentu policyi i spraw wewnętrznych, itd. Następuje 11 punktów względem których już się porozumiano, a między innymi: wzajemna wolność handlu, uchylenie wszelkich należytości od przybywających okrętów obu tyczących się krajów, co do cel wzajemne przyznanie korzyści innym już najwięcej uwzględnionym krajom przyznanym, ochrona religijnego wyznania, trwałość traktatu na lat 10.

Rząd angielski zamierzał, jak wiadomo, zmniejszyć z początkiem nadchodzącego roku armię lądową o 500 żołnierza. Słychać wszakże teraz, iż od zamiaru tego znów odstąpiono „z powodu obecnych stosunków świata.“ (D. R.)

Z każdym dniem mnożą się zgromadzenia przeciw nowym rozporządzeniom papieża; wszystkie zmierzają do nakłonienia królowej, aby przedsięwzięta stosowne kroki dla zapobieżenia szerzeniu się katolicyzmu. — Mała eskadra turecka zawinęła do portu w Portsmouth, gdzie będzie zimować. Ani jeden z osady okrętowej nie umie po angielsku, a w całym Portsmouth nie znajdziesz ani jednego tureckiego tłumacza. — W Mersey stoi teraz na kotwicy wspaniała, nakształt fregaty zbudowany okręt „Havannah“, należący do prywatnego człowieka, niejakiego pana Gartner z Manszestru, dla którego rodziny jak najwytworniej jest zbudowany i do żeglugi naokoło świata przeznaczony. Rodzina zamysła na tę podróż 5 lat obrócić, i według upodobania zabawić niejaki czas wszędzie, gdzie pan Gartner interesa będzie mógł robić. — Oprócz dziennika *Expositor*, będą właściciele pisma *Literary Journal* wydawać osobny, wyłącznie o wystawie traktujący dziennik. Aż do otworzenia wystawy będzie ten dziennik co czternaście dni, a później co tygodnia wychodzić. — Pierwszy z jego numerów wyjdzie 1. grudnia. Neapol jest tylko jedno miasto, które żadnego artykułu na wystawę nie zapowiedziało.

Francya.

(Posiedzenie izby prawodawczej. — Poselstwo prezydenta.)

Paryż. 12. listopada. Materyalną stronę dziennego porządku legistawtywy stanowiły dziś wybory biór, moralną zaś poselstwo

prezydenta republiki, które zgromadzeniu narodowemu odczytane zostało. Pierwsze zaraz słowa Bonaparte'go tchną duchem pojednawczym i stanowią niejako pierwszy krok do zupełnego pojednania się z większością. W całym poselstwie niema najmniejszej wzmianki o owych agitacyach drobnych, które zakłócały spokojność podczas odroczenia izby.

Ustęp dotyczący się armii wywołał chwilową wrzawę w ławkach montagnardów, lecz antagonizm obu głównych frakcyi zgromadzenia wystąpił dopiero wtedy na jaw, gdy Bonaparte życzył szczęścia księciu Francji z powodu mianowania trzech kardynałów francuskich. Ironiczny śmiech góry odparty został silną wrzawą większości. Dobitniej jeszcze objawiła się ta scysja przy ustępie dotyczącym się ekspedycyi rzymskiej, o której Bonaparte z pewnym wyszczególnieniem wspomina wystawiając wielce użyteczną stolicy apostolskiej pomoc.

Co się tyczy stosunków Francji do innych mocarstw zagranicznych, sądzymy, że część poselstwa odnosząca się do sprawy duńskiej i niemieckiej będzie dziś najbardziej interesować czytelników naszych. Przytaczamy tu więc ten ustęp w dosłownej treści: „Dania obudza ciągle jeszcze całą obawę naszą. Stary sprzymierzeniec ten, który za wierność swą dla Francji w dawniejszych epokach nieszczęścia tyle uciepieć musiał, niemógł dotychczas jeszcze, pomimo całej waleczności swej armii, zwalczyć „insurrekcyę“ w Holstynie. Zawieszenie broni z 18. lipca 1849 zostało uznane przez „Interim“ frankfurckie. Po mozolnych układach przyszedł wreszcie do skutku za pośrednictwem Anglii traktat pokoju między Danią i Prusami na dniu 2. lipca r. b. Pokój ten ratyfikowany najpierw przez gabinet berliński i sprzymierzeńców jego otrzymał już teraz także ratyfikacyę Austrii i reszty na zgromadzeniu frankfurckim reprezentowanych mocarstw. Podczas tych układów w Niemczech odbywały mocarstwa sprzyjające z Danią konferencye w Londynie dla utrzymania integralności tej monarchyi, tak jak ją dawniejsze ugody zagwarantowały. A chociaż tym sprzymierzonym mocarstwom nie udało się jeszcze wpłynąć stanowczo na zakończenie wojny w północnej części Niemiec, przecież odniosły usiłowania ich, przynajmniej te korzyści niemiałą, iż umniejszyły powody tej walki, która teraz jeszcze tylko między królem Danii i „niepodbitymi prowincjami“ się toczy. Będziemy starali się jeszcze nakłaniać króla Danii do tego, aby prawa obu dwu księstw zabezpieczył instytucjami wolnemi, z drugiej zaś strony jesteśmy gotowi użyć mu wszelkiej pomocy, jakiej na zasadzie traktatów i dawnej przyjaźni naszej żądać jest upoważniony.

W obec zatargów politycznych, wstrząsających kraje niemieckie, zachowaliśmy jak najściślejszą neutralność. Dopokąd interesa Francji i równowaga europejska niezostaną skompromitowane, będziemy trzymać się polityki takiej, jakiej wymaga poszanowanie nasze dla niepodległości sąsiadów naszych.“

W poselstwie niniejszem z największą niecierpliwością oczekiwano ostatni ustęp w którym koniecznie musiały być dotknięte kwestye dotyczące się przyszłości. Był to więc szkopuł, przy którym prezydentowi wypadło koniecznie odnieść zwycięstwo nie klęskę. — Jakoż zwycięstwo jego było najzupełniejsze. Niepodobna bowiem połączyć na raz więcej bezinteresowności i taktyki, więcej okazać uszanowania dla prawa i zrezygnować się na dobrą wolę zgromadzenia, aby prezydentowi utorowało drogę do przydłużenia władzy jego, słowem, niepodobna korzysniej prowadzić wojnę konstytucyjną przeciw konstytucyi. „Jakiemkolwiek będzie rozstrzygnięcie przyszłości, — powiada poselstwo to — pragniemy tego tylko, aby namiętności nierozstrzygały losu wielkiego narodu.“

Mowę tę przerywaną częstemi okrzykami pochlebnymi, okrytą w końcu hucznemi oklaskami te same ręce, które przed kilku dniami jeszcze gotowe były poruczyć generałowi Changarnier obleżenie pałacu Elysée, a ogólna sensacja po odczytaniu tego poselstwa podniosła jeszcze bardziej korzystne wrażenie jego. Nietylko legitymści i orleaniści, ale i demokraci nawet przyznali mu zasługę, i poprzestali w końcu na tej uwadze tylko, iż chcą polegać na przyrzeczonej wierności dla konstytucyi.

Jeżeli pojeliśmy dobrze główną ideę tego poselstwa, tedy zatknał sobie w niem prezydent dwa cele wielkie, i osiągnął je w istocie: pierwszy, aby zakończyć walkę między władzą ustawodawczą i wykonawczą, a drugi, aby podburzyć antagonizm większości przeciw stronie lewej. Rzucona na nowo dla podnięty zgromadzenia kwestya rzymska przyczyniła się najbardziej do rozbudzenia uszpionych cokolwiek namiętności i zwróciła walkę polityczną na całkiem inne pole.

Dokument ten jest nadzwyczajnej objętości, nieustępuje w niczem obszernym poselstwu prezydenta Stanów zjednoczonych.

Po odczytaniu poselstwa chciał pewien deputowany z Algeryi interpelować ministerym ze względu na mianowanie generała Hautpoul gubernatorem Algeryi. Niemożna było obrać do tego niepomysłniejszej pory. Interpelacyę tę odroczone na 6 miesięcy.

Przy obieraniu prezydenta wybrano znowu p. Dupin większością 383 głosów. Wybór wice-prezydenta nastąpi jutro. Zdaje się, że dawne biuro znowu obrane zostanie.

Prefekt policji Carlier postanowił, jak słyhać, podać się dziś jeszcze do dymisji, skoro wniosek kwestorów dotyczący się mianowania przez biuro urzędnika policji przy parlamencie od zgromadzenia przyjęty zostanie.

(G. W.)

(Ostatni ustęp poselstwa prezydenta republiki.)

Paryż. 12. listopada. Poselstwo prezydenta republiki prze-

łożone na dzisiejszem posiedzeniu izbie prawodawczej, kończy się następującym ustępem:

Taki jest, Mości panowie, krótki zarys naszych spraw publicznych. Mimo trudnych okoliczności osiągnęto prawo osiągnęła władza taką powagę, że nikt otąd niewierzy w tryumf gwałtu. Ale oraz czem więcej nikną obawy względem teraźniejszości, tem więcej zajęte są umysły troskami o przyszłość. Jednak Francya pragnie przede wszystkim spoczynku. Wzruszona jeszcze niebezpieczeństwami, na jakie wystawione było społeczeństwo, obcami są dla niej spory stronnictw albo pojedynczych ludzi tak nikczemne w obec wielkich interesów, o które się toczy sprawa.

Oświadczałem często, gdy się zdarzyła sposobność wyrazić publicznie myśl moją, żebym uważał za wielki występek postępowanie tych, którzyby przez osobistą ambicyę na szwank narazili i tą słabą stałość stosunków, którą zabezpiecza konstytucya. To jest moje głębokie przekonanie, które nigdy niebyło zachwiane. Tylko nieprzyjaciele publicznej spokojności mogli przekreślać najprościejsze kroki wynikające z mojego stanowiska.

Jako pierwszy urzędnik republiki miałem sobie za obowiązek mój wejść w stosunki z duchowieństwem, z urzędami, z rolnikami, ludźmi przemysłowymi, z administracyą, z armią i radośnie korzystałem z każdej sposobności by im wyrazić moją sympatyę i moją wdzięczność za pomoc którą mi dają; a przede wszystkim, jeżeli moje imię równie jak moje usiłowania przyczyniły się do wzmocnienia ducha armii, którą według brzmienia konstytucyi ja sam dysponuję, jest to usługa, śmiem to wyrzec, którą zdaniem mojem wyrządziłem krajowi, zawsze bowiem howiem używałem osobistego wpływu mego na korzyść porządku.

Niezmiennem prawidłem mego życia politycznego będzie we wszystkich okolicznościach, pełnić moją powinność a nie więcej.

Wolno dziś jest każdemu oprócz mnie, chcieć przyspieszyć rewizyę naszej ustawy fundamentalnej. Jeżeli konstytucya zawiera błędy i niebezpieczeństwa, wolno wam wszystkim, Mości panowie, wyłożyć je przed oczy kraju. Ja sam jeden, związany moją przysięgą, zamykam się w ścisłych granicach mego obowiązku.

Rady jeneralne objawiły w znacznej liczbie życzenie rewizyi konstytucyi. Życzenie to odnosi się tylko do władzy prawodawczej. Co do mnie, jako wybrany ludu i przez lud wzniesiony do godności którą piastuję, zawsze stosować się będę do jego prawnie wyrażonych chęci.

Niepewność przyszłości rodzi, wiem to dobrze, niejedną obawę obudzając zarazem niejedną nadzieję. Umiejmy wszyscy nieść w ofierze ojczyźnie te nadzieje, a zajmujmy się tylko jej dobrem. — Jeżeli w tej sesyi uchwalicie rewizyę konstytucyi, konstytuanta powołana będzie odnowić nasze ustawy zasadnicze i zregulować przeznaczenie władzy wykonawczej. Jeżeli zaś nie powezmiecie tej uchwały, tedy lud w roku 1852 objawi solennie swoją nową wolę.

Lecz jakiegokolwiek być może rozwiązanie tej kwestyi w przyszłości, porozumiejmy się aby nigdy namiętności, nieprzewidziany wypadek, ani gwałt nierozstrzygał losu wielkiego narodu; wpajajmy w lud zamiłowanie spoczynku naradzając się spokojnie nad sprawami jego, wpajajmy w lud religię prawa nie oddalając się sami od niego; a wtedy, wierząc, postęp obyczajów politycznych przewycięży niebezpieczeństwa instytucyi utworzonych w dniach niedowierzań i niepewności. Starania moje przede wszystkim zwrócone są nie na to, aby wiedzieć kto rządzić będzie Francją w r. 1852, lecz aby użyć czasu w taki sposób iżby przejście, mniejsza w czyje ręce, odbyło się bez agitacyi, bez zaburzenia.

Celem najszlachetniejszym i najgodniejszym ducha wzniesłego niejest szukać, kiedy się ma władzę, jakimiby sposobami tam się uwiecznić można, lecz czuwać bez ustanku nad środkami ustalenia, na korzyść ogółu, zasad władzy i moralności wyższej nad namiętności ludzkie i zmienność ustaw.

Lojalnie otworzyłem Wam moje serce. Odpowiecie mojej otwartości zaufaniem Waszem w moje dobre chęci przez Waszą pomoc, a Bóg dokona resztę.

Przyjmijcie Mości panowie zapewnienie mego wysokiego poważania.

Louis Napoleon Bonaparte.

Elysée-National, 12. listopada 1850.

(Ind.)

Włochy.

(Ostatnia pocztą z Włoch.)

Turyń, 10. listopada. Izba deputowanych zajmowała się wczoraj prawie wyłącznie odczytywaniem petycji. Większością głosów wyrzeczono niezwleknie narady nad wnioskiem do ustawy względem pobierania podatków aż po koniec tego roku, jutro będzie zapewne sama ustawa wotowana. — Dotychczas jeszcze nienastąpiło obsadzenie posady ministra publicznego oświecenia. Ponieważ panowie Gioja i Alfieri di Sostegno wzbraniłi się ją przyjąć, więc zapewne przydłuższy czas upłynie, nim ten portefeuille zdalnemu człowiekowi poruczony zostanie. Prawda, że minister publicznego oświecenia ma właśnie teraz nadzwyczaj przykre stanowisko w Piemencie, nie dla tego, iżby trudno było postępować w duchu całego ministeryum, lecz ponieważ w teraźniejszych nadwątlonych stosunkach klerkalnych nie można się ze strony kleru punktualnego posłuszeństwa spodziewać. Te powody skłoniły pana Mamelli do zrezygnowania z swej posady, i wstrzymują zapewne także pana Gioja od przyłączenia się do gabinetu, lubo ewentualne przystąpienie tego męża według powszechnego zdania ma największe szanse za sobą. — Pod auspicjami lewej strony wyszedł temi dniami pierwszy numer nowego dziennika „il

Progresso: założycielami i głównymi uczestnikami jego wymieniają panów: Borella, Cabella, de Pretis, Pescatore, Tecchio i księdza Robecchi.

Rzym. 8. listopada. Minister wojny Kalbermatten wystąpił najszczególniej dla tego z gabinetu, ponieważ jego rozkazów słuchać nie chciano, i ponieważ w innych gałęziach administracji utworzyła się formalna przeciw jego rozporządzeniom opozycja. Najgłośniejsza przyczyna jest ta, że przy obsadzeniu miejsc mało miał względu na klientelę i wpływy klerykałne, i w ogóle w całym swym postępowaniu surową ścisłość okazywał.

Nizza. 4. listopada. Aresztanci w tutejszym sztokhauzie chcieli temi dniami wydobyć się na wolność. Za przybyciem dozorczy zaczęli krzyczeć „Prez z nim, wyrzucić go!” i wylamali drzwi, tak że aż komendant zmuszony był przybyć osobiście i napomnieć ich, aby się uspokoił. Lecz napomnienie to nic niepomogło; bo jeden z aresztantów cisnął nań kamieniem. Natychmiast rozstawiono oddział wojska przed wszystkimi wychodami sztokhauzu; pozwolono wyszynieć się wrzawie, a teraz wytoczono ścisła indagację względem przyczyny i zamiaru tego wypadku. (Lit. K. A.)

Niemce.

(Wiadomości z Kurhessyi.)

W Kurhessyi wstrzymano wszelkie kroki nieprzyjacielskie. — Prusacy ustąpili przed wojskiem związkowem z Faldy i z gościńca wiodącego do Kassel, zatrzymując tylko miejsca etapowe.

Wszystkie stojące w Bamberg i okolicy wojska austriackie otrzymały rozkaz wyruszenia i posunięcia się ku Schweinfurt i Kissingen.

Do dziennika *Dorfszeitung* donoszą: Właśnie otrzymałem pewne wiadomości z Lichtenfels z dnia 7. listopada. Całą granicę Koburgską zajęły wczoraj wojska cesarskie. W Tambach, Gmünd, Sesslach, Schney, Michelau, Lettenreuth, Mark, Zeuln, Zettlitz, Lichtenfels, Burgkstadt aż do Kronach stoi mnóstwo piechoty, kawalerji i artylerji, co wznosi razem cały korpus armii składający się z 20,000 ludzi z 30 działami. Przełożonym gmin nakazano dostarczyć na trzy dni obroku i żywności.

Rząd królestwa saksońskiego rozwija wielką czynność w zabranianiu wojennych.

(Ustawy sankcyjną król. potwierdzone.)

Hanower. 9. listopada. Wczoraj odczytywał minister sprawiedliwości J. M. królowi przez większą część dnia projekta, jakoż następujące ustawy otrzymały sankcję królewską, i będą w zbiorze praw niezwłocznie publikowane: 1) Ustawa względem organizacji sądownictwa krajowego; 2) Porządek procedur w sprawach cywilnych; 3) Porządek procedur w sprawach karnych i kryminalnych; 4) Ustawa tycząca się procedury sądowej w sprawach renitencji podatkowej i podobnego rodzaju przekroczeń; 5) Taksa należności sądowych w cywilnych procesach; 6) Taksa należności w procesach karnych i kryminalnych; 7) Ustawa względem utworzenia izby adwokatów. (D. R.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 13. listopada.)

Met. Austry. 5⁰/₁₀ — 71³/₄; 4¹/₂ 61³/₄. Akcje bank. 1045. Sard. 32¹/₄. Hyszp. 3⁰/₁₀ — 32³/₈. Polskie 300 — —. 500 — 78¹/₂ l.

Prusy.

Berlin. 14. listopada. Według dziennika *Deutsche Reform* otrzymały wojska związkowe rozkaz wstrzymania się z dalszym pochodem dla zapobieżenia starciu się przed ukończeniem swych układow. Dalsze depeze od gabinetu Wiedeńskiego w odpowiedzi na najnowsze żądania rządu tutejszego oczekują tu jutro. *Staats-Anzeiger* zawiera oparte na §. 63 dokumentu konstytucyjnego rozporządzenia względem należności wojennych i wynagrodzenia za nie.

Z Frankfurtu donoszą, że niebawem ma nastąpić ze strony Francji uznanie zgromadzenia związkowego, a pełnomocnik francuski p. *Tallenay* obrał sobie już dzień dla doręczenia swych listów wierztylnych. Anglia przeciwnie zaprzecza stanowczo uznanie

Nowe w tych dniach wydane rozporządzenie Magistratu Miasta naszego, mocno zobowiązało mieszkańców Lwowa, a osobliwie pracowitą klasę dla tego iż troskliwość jego wchodzi w najdrobniejsze jakie doznawać może dolegliwości. Wydarzyło się bowiem, że spedytorowie oddając ładunki towarów, wydawali furmanom listy frachtowe częstokroć z oznaczeniem mniejszej wagi ładunku jak była w istocie; ztąd zachodziły słuszne zażalenia furmanów z uszkodzenia w swej płacy i z przeladowania pociągu.

Dla ukrócenia krzywd podobnych, a przytem ażeby zachodzące w tej mierze skargi rozstrzygać w drodze jak najkrótszej, postanowił Magistrat Miasta naszego, by sprawa ta, jeżeli się nie okazuje przedmiotem sądu karnego, wnoszoną zostawała przed publiczny u siebie ustanowiony sąd pokoju, i sądzoną była w obec siedmiu asesorów dobranych tu z kupców posiadających zaufanie publiczne, którzy wedle znajomości rzeczy i słuszności przyczyniać się mają do pojednania i załagodzenia załoby w sposób najsprawiedliwszy.

z swojej strony. W Berlinie samym nie zmienił się stan rzeczy do dnia wczorajszego.

(Kurs giełdy berlińskiej z 15. listopada.)

Dobrowolna pożyczka —. Oblig. długu pań. 81 L. Akcje bank. 89³/₄ L. Pols. listy zast. 93¹/₄. Pols. 500 — 79¹/₂; 300 — —. Frydrychs. 13¹/₁₆. Inne złoto za 5 tal. 10¹¹/₁₂. Austr. bank. 81.

Rosya.

Petersburg. 21. paźd. (2. listop.) Przez zatknięcie bandery na pałacu zimowym zwiastowano dziś mieszkańcom stolicy szczęśliwy powrót najjaśniejszego Cesarza z Warszawy.

— *Pszczola północna* donosi o wypracowanym przez kupca Kuźmicza na wystawę przyszłoroczną londyńską obrazie z mozaiki drzewnej. Obraz ten okrągły, ma średnicy około półtory stopy, przedstawia królową angielską z dwoma córkami, starszą w wieku dziecięcym i młodszą w niemowlęcym. Za wzór służyła litografia koloryzowana; do kolorów teje robotnik dobierał drzewa, używając do tego następujących gatunków drzewa: hebanu, mahoniu, różowego königsholz, orzechowego, cyprysowego, trzciny cukrowej, agawa, brzozy i olszy jaśniejszej i ciemniejszej barwy. Praca ta wkrótce ma być oddana komisji, ustanowionej do przesyłki przedmiotów na wystawę londyńską przeznaczonych. Kupiec Kuźmicz znanym jest z wystawy St. Petersburgskiej z 1849 roku jako wynalazca podłóg z drzewa na sztorc stawianego, za co uzyskał złoty medal na wstążce orderu S. Anny. Autor artykułu donoszącego o tem, wykazując całą trudność przedsięwzięcia, którego wykonanie kosztowało dwa miesiące czasu, radzi drobniej krajać drzewo i staranniej dbać o ry-sunek.

Kurs lwowski.

Dnia 20. listopada.

W monecie konwencyjnój.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	40	5	45
Dukat cesarski	5	46	5	51
Półimperyal zł. rosyjski	9	55	10	—
Rubel sr. rosyjski	1	55	1	56
Talar pruski	1	44	1	45
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	24	1	25
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	90	33	91	8

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. listopada. PP. Bogdanowicz Maksymilian, z Przemysłówek. — Radziejowski Klemens, z Kłodzianka. — Ujejski Kornel, z Pawłowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 19. listopada. Hr. Komorowski Piotr, do Bilinki. — Hr. Dunin Jan, do Głęboki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 19. listopada :

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	27 10 6	— 3°	+0,5°	zachodni	pogod.
2 god. zr.	27 10 3	+ 0,5°	— 3°	"	pochm. ☉
10 g. w.	27 9 4	— 3°		"	pogod.

TEATR.

Dziś: na dochód J. Pani Sułkowskiej dramat polski: „Dzwonnik kościoła św. Pawła.”

Jutro: opera niemiecka: „Maria von Rohan.”

W piątek: kom. polska: „Żydzi.”

Instytut nasz Głuchoniemych, po zgonie J. k. Mości Arcyksięcia Ferdynanda d'Este dożywotniego Protektora swego, przechodzi według statutów pod protekcję zawsze ówczesnego Gubernatora kraju. Przedwczoraj zatem, Wydział Instytutu tutejszego Głuchoniemych: X. Opat Ostrawski, Radzca gub. Tatzauer i p. Tomanek składali uszanowanie Swoje Jego Excelencyi e. k. Namiestnikowi JW. hr. Gółuchowskiemu, polecając względem i Opiece Jego Protektorat nie-szczęśliwych dzieci krajowych.

Instytut ten liczy dziś chłopców 26, dziewcząt 15. Od trzech tygodni panuje w tym instytucie epidemiczne zapalenie oczów; ale osobliwsza między chłopcami tylko, bo dotąd mimo komunikacji codziennej żadna z dziewcząt nie uległa zarazie. Staranności Fizyka Instytutu Dra. Prof. Stawikowskiego powiodło się zapobiedz groźniejszemu niebezpieczeństwu i wszystkich 26 chłopców, a między nimi trzech bardzo niebezpiecznych szczęśliwie wyleczyć. Jako prezerwatywę dla zdrowych radzi p. Doktor mycie oczów co dzień raz, lek-kim bardzo odwarem Arniki.